

Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəliklərlə mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün strategiya

Əvvəli 5-ci səh.

9.2. QİX-in risk amillərinin (tütündən istifadə, spirtli içkilərdən sui-istifadə, qeyri-sağlam qidalanma, fiziki passivlik) azaldılması üçün bərabərlik prinsipinə əsaslanan səmərəli tədbirlərin həyata keçirilməsi					
9.2.1. QİX-in risk amillərinə qarşı əhali arasında bərabərlik prinsipinə əsaslanan səmərəli tədbirlərin həyata keçirilməsi	1. Tütündən istifadənin azaldılması: Tütünü qarşı mübarizə haqqında ÜST-nin Çərçivə Konvensiyasının həyata keçirilməsi üçün: tütün tütüsündən azad ictimai yerlərə, siqaret qutuları üzərində effektiv xəbərdarlıq yazılmasına və şəkillərə, tütün satışına, vergi və qiymət siyasətinə xüsusi diqqət yetirməklə, mövcud hüquqi bazanı gücləndirmək; Təhsil Nazirliyi İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi yerli icra hakimiyyəti orqanları	2015-2017 mütemadi 2016-2017 mütemadi	tütünü nəzarət üzrə qanunvericilik əsasında sahələrdə təkmilləşdiriləcək; ictimai yerlərdə, o cümlədən ictimai naqliyyatda tütündən istifadə qadağan ediləcək; tütün satışının stimullaşdırılması və sponsorluğu qadağan ediləcək; bütün tütün məmulatında tütünün sağlamlığa zərərli barədə iri və təsiredici şəkili xəbərdarlıq əks etdiriləcək; 2020-ci ilədək tütün məmulatına qoyulan aksiz vergisi artırılacaq; tütün istehlakı 15%-dək azaldılacaq	18 yaşdan yuxarı kişi və qadınlar arasında tütünçəkmənin yaş üzrə yayılması; tütün tütüsündən 100% azad ictimai yerlərin nisbəti; iri və təsiredici şəkili xəbərdarlıq olan tütün məmulatının nisbəti; tütün məmulatının aksiz vergisi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi Təhsil Nazirliyi İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi yerli icra hakimiyyəti orqanları
	2. Spirtli içkilərdən sui-istifadənin azaldılması: Aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirməklə qanunvericiliyi yenidən nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək: pərakəndə satılan spirtli içkilərin uşaqlar üçün əlçatanlığı müxtəlif tədbirlər görməklə məhdudlaşdırılacaq; spirtli içkilərin reklamına qoyulan məhdudlaşdırma və qadağaların icrasının təmin edilməsi; spirtli içkilərin təsiri altında naqliyyat vasitələrinin idarə olunmasına qoyulan qadağaların icrasının təmin edilməsi; spirtli içkilərə qoyulan vergilərin artırılması; spirtli içkilərlə bağlı qiymət-satış siyasətinin yeniləndirilməsi; təhsil müəssisələrində spirtli içkilərin sağlamlığa mənfi təsiri barədə maarifləndirici tədbirlərin keçirilməsi	2016-2017 mütemadi	spirtli içkilərdən istifadəyə dair qanunvericilik təkmilləşdiriləcək; pərakəndə satılan spirtli içkilərin uşaqlar üçün əlçatanlığı müxtəlif tədbirlər görməklə məhdudlaşdırılacaq; spirtli içkilərin reklamına qoyulan məhdudlaşdırma və qadağaların icrasının təmin edilməsi; spirtli içkilərin təsiri altında naqliyyat vasitələrinin idarə olunmasına qoyulan qadağaların icrasının təmin edilməsi; vergi və qiymət mexanizmləri təkmilləşdiriləcək; spirtli içkilərin ümumi istehlakı azalacaq	taqvim ili ərzində adambaşına (18 yaşdan yuxarı) spirtli içkilərin ümumi istehlakı (tamir spirt /litrlə); spirtli içkilərə qoyulan aksiz vergisi; spirtli içkilərin təsiri altında naqliyyat vasitələrinin idarə olunması halları	Ədliyyə Nazirliyi, İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi
	3. Sağlam qidalanma: Ölkə üzrə qidalanmanın əsas məsələlərini və prioritet fəaliyyət istiqamətlərini özündə əks etdirən Fəaliyyət Planının işlənilib hazırlanması; fizioloji qida normalarının hazırlanması; qida məhsullarından hidrogenləşdirilmiş bitki yağlarının qismən çıxarılması və onların çoxdoymamış yağ turşuları ilə əvəz edilməsi üzrə tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi; tərkibində doymuş yağ turşuları, trans-yağ turşuları, sadə şəkər və ya duz yüksək olan qida məhsullarının satışının uşaqlara təsiri azaltmaq üçün tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi; aşağıdakılara dair normativ sənədlərin təkmilləşdirilməsi: istehlak olunan qida məhsullarında duzun azaldılması; tərkibində trans-yağlar və doymuş yağlar olan qida məhsullarının məcburi işarələnməsi (ilkin mərhələ); tərkibində trans-yağlar olan qida məhsullarının satışının qadağan edilməsi (ikinci mərhələ); ana südü ilə qidalanma da daxil olmaqla, erkən uşaqlıq dövründən başlayan sağlam qidalanma təbliğ etmək; əhali arasında düzgün qidalanma, o cümlədən ərzaq məhsullarının tərkibinin zənginləşdirilməsi məsələlərini təbliğ etmək; ümumi təhsil müəssisələrində şagirdlərin düzgün qidalanmasını təmin etmək; əhalini trans-yağlar əvəzinə çox-doymamış yağ turşularına üstünlük verməyə təşviq etmək	2017-2018 2016 2016 2016-2017 2016-2017 2016-2017 2018-2020 mütemadi mütemadi mütemadi mütemadi	ölkə üzrə qidalanma sahəsində Fəaliyyət Planı qəbul ediləcək; fizioloji qida normaları qəbul ediləcək; qida məhsullarından trans-yağların çıxarılması və onların çoxdoymamış yağ turşuları ilə əvəz edilməsi üzrə tədbirlər müəyyənləşdiriləcək; tərkibində doymuş yağlar, trans-yağ turşuları, sadə şəkər və ya duz yüksək olan qida məhsullarının marketinqinin uşaqlara təsiri azalacaq; məktəb təhsil proqramında sağlam həyat tərzi ilə bağlı məlumatlar təkmilləşdiriləcək və yeniləndiriləcək; qida məhsullarının tərkibində duz və yağların tənzimlənməsi dair normativ sənədlər təkmilləşdiriləcək; tərkibində çoxdoymamış yağ turşuları olan qida məhsullarının istehlakı artırılacaq; körpələrin ana südü ilə qidalandırılması da daxil olmaqla, əhaliyə sağlam qidalanma vərdisləri aşılanacaq	tərkibində trans-yağlar olan qida məhsullarının satışında nisbəti; 18 yaşdan yuxarı şəxslərdə gün ərzində xörək duzunun orta hesabla yaş üzrə normalaşdırılmış istehlakı (qramla); 18 yaşdan yuxarı şəxslərdə doymuş yağ turşularından ümumi enerji istehlakının yaş üzrə normalaşdırılmış orta nisbəti; 18 yaşdan yuxarı şəxslərdə çox-doymamış yağ turşularından ümumi enerji istehlakının yaş üzrə standartlaşdırılmış orta nisbəti; 6 ayədək yalnız ana südü ilə qidalanan körpələrin nisbəti; 24 ayədək ana südü ilə qidalanan uşaqların nisbəti	İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi
	4. Fiziki aktivliyin təbliği: sağlamlıq naminə əhali üçün fiziki aktivliyə dair maarifləndirici materiallar hazırlamaq və təşviq etmək; ümumi təhsil müəssisələrində fiziki aktivliyin təbliği ilə bağlı tədbirlər keçirmək; iş yerləri üçün fiziki aktivlik proqramlarını təşviq etmək; təkmilləşdirilmiş şəhərsalma planlarını, o cümlədən idman obyektlərini və parkları təşviq etmək	mütemadi mütemadi mütemadi mütemadi	sağlamlıq naminə fiziki aktivliyə dair maarifləndirici materiallar hazırlanacaq və əhali arasında paylanacaq; ümumi təhsil müəssisələrində fiziki aktivliyin təbliği ilə bağlı tədbirlər həyata keçiriləcək; iş yerlərində və ictimai yerlərdə fiziki aktivlik üçün şərait yaxşılaşdırılacaq; yaşayış məntəqələrində əhalinin fiziki aktivlik üçün obyektlərə əlçatanlığı artacaq; fiziki passivlik (o cümlədən böyüklər arasında) 10%-dək azalacaq	18 yaşdan yuxarı şəxslərdə fiziki passivliyin yaş üzrə yayılma səviyyəsi; məktəb təhsil proqramı daxilində xüsusi fiziki aktivlik proqramının təşviq edilməsi və təbliği; ayrı-ayrı şəhər və rayonlar üzrə parkların və ümumi əhali üçün əlçatan idman obyektlərinin sayı	Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları

	5. İkinci səhiyyə xidməti mütəxəssisləri üçün QİX-in risk amilləri üzrə təlim paketini hazırlamaq; QİX-in əsas risk amillərinin profilaktikası dair klinik protokolları işləyib hazırlamaq və yeniləndirmək; qeyri-səhiyyə mütəxəssisləri üçün (siyasətçilər, müəllimlər, sosial işçilər) QİX-in risk amillərinə dair təlim paketini hazırlamaq	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2017	təlim paketi səhiyyə mütəxəssislərinin diplomdan əvvəlki və diplomdan sonrakı təhsil proqramlarına daxil ediləcək; klinik protokollar təsdiq ediləcək və dərc olunacaq; səhiyyə mütəxəssisləri (xüsusilə də ilkin səhiyyə işçiləri) QİX-in risk amillərinə dair klinik protokollar üzrə təlimləndiriləcək; qeyri-səhiyyə mütəxəssisləri QİX-in risk amillərinin profilaktikası dair təlimləndiriləcək; QİX-in risk amillərinin profilaktikası üzrə insan resurslarının bilik və bacarıqları daha da artacaq	QİX-in risk amillərinə dair klinik protokollarla işləyən səhiyyə mütəxəssislərinin nisbəti; ümumi təhsil müəssisələrində QİX-in risk amillərinin profilaktikasına dair məlumat alan şagirdlərin sayı
9.2.2. QİX-in risk amillərinin qarşısının alınmasını gücləndirmək üçün insan resurslarının bacarıqlarının artırılması	sağlam həyat tərzinin təşviqinə dair bərabərlik prinsipinə əsaslanan kommunikasiya tədbirlərini müəyyənləşdirmək; sağlam həyat tərzinin təşviqi ilə bağlı ümumi təhsil müəssisələrində müvafiq tədbirlər keçirmək	Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, kültüri informasiya vasitələrini calb etmək	mütemadi	sağlam həyat tərzi və QİX-in profilaktikasına dair kommunikasiya tədbirləri müəyyənləşdiriləcək; KİV və ictimai rəyi formalaşdırıcı liderlər calb olunmaqda həyata keçiriləcək; öz sağlamlığının qorunması üçün əhalinin QİX-in risk amillərinin profilaktikasına dair bilik və bacarıqları artırmaq üçün ayrı-ayrı qrupların xüsusiyyətlərini nəzərə alan kommunikasiya materialları və kampaniyalar vasitəsilə yaxşılaşdırılacaq; əhalinin QİX və onların risk amillərinə dair bilikləri artacaqdır	sosial-iqtisadi göstəricilər üzrə əhali, o cümlədən uşaqlar arasında, sağlam həyat tərzi və QİX-in risk amillərinə dair bilik /münasibət/ davranış səviyyəsi; ümumi təhsil müəssisələrində sağlamlıq təşviq edən dərslərlə əhatə olunan şagirdlərin nisbəti
9.3. QİX-in qarşısının alınması və onlara nəzarətin yaxşılaşdırılması üçün inteqrasiya olunmuş tibbi xidmətlərin, o cümlədən ilkin profilaktika, skrining və erkən aşkarlanma, müalicə, reabilitasiya tədbirlərinin və palliativ qayğının gücləndirilməsi					
9.3.1. Inteqrasiyaya əsaslanan vahid yanaşma vasitəsilə QİX ilə bağlı, xüsusən də ilkin səhiyyəyə, əlçatan və istifadəsi əhali üçün mümkün olan, keyfiyyətli, sübutlara əsaslanan tibbi xidmətlərə və keyfiyyətli dərmanlara əhalinin ayrı-ayrı qrupları üçün bərabər çıxışın təmin edilməsi	QİX üzrə sübutlara əsaslanan və pasiyentə yönəldilən inteqrasiya edilmiş və coxsaxlı zəruri səhiyyə xidmətləri göstərilməsi üçün funksional göndəriş sistemini işləyib hazırlamaq; skrining və erkən aşkarlanma üçün səmərəli, sübutlara əsaslanan proqramları işləyib hazırlamaq və həyata keçirmək; səhiyyə xidmətlərinin bütün səviyyələrində QİX-in qarşısının alınması və müalicəsi üçün sübutlara əsaslanan standartları və klinik protokolları hazırlamaq və yeniləndirmək; klinik protokollarda əks olunan QİX-ə aid dərmanların əsas dərmanlar siyahısına daxil etməklə siyahını daim yeniləndirmək; müəyyən QİX-ə aid (məsələn, xroniki obstruktiv ağciyər xəstəlikləri, ürək-damar xəstəlikləri) ambulator dərman yığım paketlərini hazırlamaq; QİX ilə bağlı laboratoriya xidmətlərini genişləndirmək və laboratoriyaların müasir avadanlıqla təchizatını gücləndirmək; QİX ilə bağlı ümumrespublika və yerli səviyyədə palliativ və reabilitasiya xidmətlərini yaratmaq	Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	2016-2017 2016-2018 2016-2017 2016-cı ildən başlayaraq mütemadi mütemadi 2016-2020	QİX üzrə səhiyyə xidmətləri üçün effektiv göndəriş sistemi təşkil ediləcək və fəaliyyət göstərəcək; hipertoniya, uşaqlıq boynunun xərçəngi, süd vəzişi xərçəngi və kolorektal xərçəng üzrə bütün əhali miqyasında müntəzəm skrining sistemi yaradılacaq və fəaliyyət göstərəcək; klinik protokollar təsdiq ediləcək və dərc olunacaq; bütün səviyyələrdə çalışan səhiyyə mütəxəssisləri QİX-in profilaktikası və onlara nəzarət işinə dair təlimləndiriləcək; əsas dərmanların siyahısı müntəzəm olaraq yeniləndiriləcək (buraya QİX-ə aid, o cümlədən ağıncəsici və palliativ yardım üçün zəruri olan dərmanlar da daxildir); ambulator pasiyentlər üçün dərman yığım paketi təsdiqlənəcək; səhiyyə müəssisələri QİX-ə aid keyfiyyətli genetik dərmanlarla tələbatı uyğun təchiz ediləcək; palliativ və reabilitasiya xidmətlərinin institusional, insan resursları və maliyyə məsələləri üzrə təklif və tövsiyələr hazırlanacaq; ilkin səhiyyə səviyyəsində də daxil olmaqla, səhiyyə müəssisələrində QİX-ə aid dərmanların və tibbi texnologiyaların bərabərlik prinsipinə əsaslanan əlçatanlığı təmin ediləcək	hədəf əhali qruplarının erkən aşkarlanma və skrining proqramları ilə əhatə olunması; ilkin səhiyyə səviyyəsində QİX-ə aid əsas dərmanların nisbəti; laboratoriya xidmətləri ilə əhatə olunan QİX pasiyentlərinin nisbəti; klinik protokollara uyğun təyin edilmiş QİX-ə aid dərmanların nisbəti; oral morfinlər də daxil olmaqla ağıncəsici dərmanlara çıxışı olan, QİX-in terminal mərhələsindəki pasiyentlərin faizi; palliativ yardımla təmin edilmiş QİX pasiyentlərinin nisbəti
9.3.2. QİX üzrə xidmətlərin göstərilməsinin yaxşılaşdırılması üçün hazırlıqlı insan resurslarının ölkədə, xüsusilə də kənd yerlərində, bərabər bölgüsünün təmin edilməsi	işçi qüvvəsi ehtiyatları və kadr axımının illik göstəriciləri ilə bağlı mövcud vəziyyəti yaxşılaşdırmaq; ilkin səhiyyə mütəxəssislərinin QİX ilə mübarizə və pasiyentləri təlimatlandırma bacarıqları üzrə hazırlığını artırmaq; səhiyyə mütəxəssisləri üçün QİX ilə mübarizə üzrə bacarıqlara əsaslanan fasiləsiz təhsil təlimləri toplusunu işləyib hazırlamaq; kənd yerlərində QİX üzrə xidmətlərin təkmilləşdirilməsi üçün səhiyyə mütəxəssisləri arasında vəzifələrin yenidən bölünməsinə təbiiq etmək	Səhiyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020 2016-2018 2016-2017 2017-2018	ilkin səhiyyə mütəxəssislərinin sayı artacaq; QİX-in profilaktikası və qarşısının alınması məsələləri diplomdan əvvəlki və diplomdan sonrakı ali və orta tibbi təhsil proqramlarına daxil ediləcək; hakim və orta tibb heyəti arasında vəzifə bölgüsünə yenidən baxılacaq; müvafiq qaydada təlimləndirilmiş ilkin səhiyyə mütəxəssisləri şəhər və kənd yerlərində QİX-in profilaktikası və onlara nəzarət üzrə daha keyfiyyətli xidmətlər göstərəcək; biliyi və savadı aşağı səviyyədə olanları xüsusilə nəzərə almaqla, özünə nəzarət və özünə qulluq üzrə materiallar işlənilib hazırlanacaq və paylanacaq;	kənd yerlərində ilkin səhiyyə müəssisələrinin tibbi kadrlarla təminatı
9.3.3. Savadı və sağlamlıqla bağlı məlumatı zəruri səviyyədə olmayanlara xüsusi diqqət yetirilərək əhalinin, ailənin və pasiyentin QİX ilə bağlı məsələlər üzrə maarifləndirilməsi	əhali ailə/pasiyentlərin öz sağlamlığının qorunması üzrə bilik və bacarıqlarını yaxşılaşdırmaq; pasiyentlər üçün kommunikasiya materialları paketi hazırlamaq və onun tıbb təhsili və tibbi praktikaya inteqrasiyasını təmin etmək	Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi	mütemadi 2016-2018	əhali ailə/pasiyentlərin öz sağlamlığının qorunması üzrə bilik və bacarıqlarını yaxşılaşdırmaq, səhiyyə xidmətləri ilə effektiv qarşılıqlı əlaqə saxlamaq və xəstəliklərin idarə edilməsində fəal tərəfdaş olmaq üçün maarifləndiriləcək	özünə nəzarət və özünə qulluq barədə məlumatlı əhali nisbəti; vəziyyətləri barədə məlumatlandırılan QİX pasiyentlərinin nisbəti

Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəliklərlə mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün strategiya

Əvvəli 6-cı səh.

9.4. Gender və sosial amillər nəzərə alınmaqla, QİX-in azaldılması, onlara nəzarət üçün informasiya imkanlarının təkmilləşdirilməsi və tədqiqatların dəstəklənməsi					
9.4.1. Məlumatların cins, yaş və sosial-iqtisadi göstəricilərə əsasən bölüşdürülməsini təmin etməklə, QİX və onların risk amilləri üzrə epidemioloji nəzarət, registrlər və elektron qeydiyyat sistemi daxil olmaqla, dövlət səhiyyə informasiya sisteminin gücləndirilməsi	dövlət səhiyyə informasiya sistemi çərçivəsində QİX üzrə hərtərəfli nəzarət sistemini, o cümlədən ölüm hallarının səbəblərinin dəqiq qeydiyyatını, müəyyən QİX üzrə registrləri, risk faktorları üzrə məlumatların mütəmadi toplanmasını təşkil etmək və gücləndirmək;	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2018	mövcud QİX-ə nəzarət sistemi üçün sübutlara əsaslanan indikatorlar işlənilib hazırlanacaq və tətbiq ediləcək;	cins, yaş və sosial-iqtisadi göstəricilər üzrə bölünmüş QİX və onların risk amillərinə dair vaxtaşırı hesabatlar
	səhiyyə informasiya sistemi heyətinin (statistiklər, operatorlar, informasiya texnologiyaları mütəxəssisləri) bacarığını artırmaq	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2018	QİX yükünün, onların risk amillərinin monitorinqi mövcud səhiyyə informasiya sistemində daxil ediləcək; müvafiq qurumların müəyyən edilməsi, zəruri proqram təminatı, cəlb olunmuş heyətin təlimi, avadanlıq təchizatı həyata keçirilməklə, xərcəng, diabet, hipertoniya və s. xəstəliklərin registrləri təşkil ediləcək;	
9.4.2. QİX-in qarşısının alınması və onlara nəzarət üçün həyata keçirilən strateji planlaşdırmanın əsası kimi, tədqiqatlardan və elmi sübutlara əsaslanan nəticələrdən istifadənin gücləndirilməsi	QİX-ə dair prioritetlər üzrə tədqiqat planını işləyib hazırlamaq və tətbiq etmək;	Səhiyyə Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası	2016-2017	QİX üzrə tədqiqatlar üçün uzunmüddətli plan hazırlanacaq;	elmi sübutlara əsaslanan nəticələr əsasında qəbul edilmiş strateji planlaşdırma /qərarlar
	QİX ilə bağlı vəziyyət, risk, sosial-iqtisadi və gender amilləri, görülən işlərin səmərəliliyi, texnologiyaların əlçatanlığı, səhiyyə sisteminin islahatları və kadr potensialının inkişafına dair müntəzəm tədqiqatlar aparmaq;	Səhiyyə Nazirliyi	mütəmadi	QİX ilə bağlı yerli tədqiqatlara dair hesabatlar hazırlanacaq;	
	QİX-in risk amillərinə dair mütəmadi araşdırma aparmaq	Səhiyyə Nazirliyi	mütəmadi	hər üç ildən bir QİX-in risk amillərinə dair araşdırma aparılacaq;	
				tədqiqatların nəticələri QİX-ə qarşı mübarizənin strateji planlaşdırılmasının əsasını təşkil edəcək	

9.5. Monitorinq və qiymətləndirmə sisteminin yaradılması					
9.5.1. QİX-in qarşısının alınması və onlara nəzarət üzrə strategiyanın həyata keçirilməsinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi çərçivəsinin işlənilib hazırlanması	Strategiyanın həyata keçirilməsinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi mexanizmini işləyib hazırlamaq;	Səhiyyə Nazirliyi	2016	Strategiyanın həyata keçirilməsinin monitorinqinə və qiymətləndirilməsinə cavabdeh qurum müəyyənləşdiriləcək;	Strategiyanın həyata keçirilməsinin monitorinqinə və qiymətləndirilməsinə cavabdeh qurumun maliyyələşdirilməsi
	mütəmadi monitorinq və qiymətləndirmə üçün, zəruri indikatorlar da daxil olmaqla, monitorinq və qiymətləndirmə planını işləyib hazırlamaq	Səhiyyə Nazirliyi	2016	monitorinq və qiymətləndirmə planı və indikatorları işlənilib hazırlanacaq;	Strategiyanın həyata keçirilməsinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi mexanizmi mövcud olacaq
9.5.2. Strategiyanın yerinə yetirilməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	dövlət qurumları tərəfindən QİX-ə dair tədbirlərin həyata keçirilməsi barədə illik, yarımillik və rüblük monitorinq və qiymətləndirmə hesabatlarını hazırlamaq;	Səhiyyə Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	mütəmadi	dövlət qurumları tərəfindən monitorinq və qiymətləndirmə hesabatları mütəmadi qaydada hazırlanacaq;	əhalinin hər 100.000 nəfərinə xəstəliklər üzrə ölüm göstəricisi:
	monitorinqin nəticələri əsasında tövsiyələr hazırlamaq	Səhiyyə Nazirliyi	mütəmadi	dövlət qurumları üzrə tövsiyələr hazırlanacaq;	qan dövranı sisteminin xəstəlikləri, o cümlədən: ürəyin işemik xəstəliyi, beyin-damar xəstəlikləri, şəkərli diabet xəstəliyi; bədxassəli yenitörəmələr, o cümlədən: uşaqlıq boynu xərcəngi, süd vəzisi xərcəngi, həzm sistemi xəstəlikləri, o cümlədən: xroniki qaraciyər xəstəliyi, sirroz; tənəffüs sistemi xəstəlikləri, o cümlədən: bronxit, ağciyərin emfizeması, bronxial astma